

TAŽENÍ V RUSKU 1941–1945

LÉON DEGRELLE

s SS divizí Wallonie
na východní frontě

Militeria®

*Léon
Degrelle*

TAŽENÍ V RUSKU 1941 - 1945

s SS divizí Wallonie
na východní frontě

LÉON DEGRELLE

Praha 1996

Název originálu

LA CAMPAGNE DE RUSSIE 1941–1945

Copyright © Mme Jeanne Degrelle-Brevet, 1996

Copyright © for the Czech translation Věra Hrubanová, 1996

Copyright © for the cover Vladimír Kintera, 1996

Copyright © for the maps Zdirad J. K. Čech, 1996

Degrelle, Léon

Tažení v Rusku 1941–1945

s SS divizí Wallonie na východní frontě

Vyšlo jako šestý svazek edice Militaria

Degrelle, Léon

Tažení v Rusku 1941 – 1945 (Léon Degrelle; [z francouzštiny přeložila Věra Hrubanová]. – 1. vyd. – Praha: Elka Press, 1996. – 360 s. – (Militaria; sv. 6)

ISBN 80-901694-5-7

355 * 940.53/54 * 82-94

■ Degrelle, Léon, 1906 – 1994 – vzpomínky

■ válka světová 2., 1939 – 1945 – Sovětský svaz – vzpomínky

■ Waffen-SS – dějiny – r. 1941 – 1945 – vzpomínky

(Údaje pro automatizované systémy veřejných a odborných knihoven)

ISBN 80-901694-5-7

OBSAH

Předmluva autora.	7
I. Vpád do Ukrajiny	12
II. Zima v Donecké oblasti	27
III. Bitva o Charkov	62
IV. Pěšky na Kavkaz	84
V. Zakopání na březích Dněpru	130
VI. Obklíčení u Čerkass	163
VII. Estonská epopěj	232
VIII. Ardenský pojistný ventil	263
IX. Boj na život a na smrt v Pomořanech	278
X. Agonie u Baltu	313
XI. Kostky jsou vrženy	347
Doslov vydavatele	353

*Na památku dvou tisíc pěti set belgických dobrovolníků
z legie Wallonie, kteří v letech 1941–1945 padli
hrdinskou smrtí na východní frontě v boji proti
bolševismu, za Evropu a za svou vlast.*

PŘEDMLUVA

V roce 1936 jsem byl nejmladším vrcholným politikem v Evropě.

Bylo mi dvacet devět let a rozezvučel jsem i ty nejtajnější struny své země. Stovky tisíc mužů, žen, chlapců a dívek mě s naprostou důvěrou a oddaně následovaly. Do belgického parlamentu mou zásluhou vtrhly jako vichřice desítky poslanců a senátorů našeho hnutí. Mohl jsem se stát ministrem, stačilo jediné slovo a mohl jsem vstoupit do politické hry.

Já jsem však raději pokračoval mimo rámec špinavé oficiální politiky v tvrdém boji za pořádek, spravedlnost a čistotu, protože jsem byl posedlý ideálem, jenž nepřipouštěl kompromisy ani ústupky.

Chtěl jsem svou zemi osvobodit od diktátorské síly peněz, které korumpují moc, podkopávají základy institucí, zatěžují čisté svědomí a ruínují ekonomiku i práci. Místo anarchického režimu starých stran, jež se všechny zdiskreditovaly v důsledku politických a finančních skandálů, šířících se jako mor, jsem chtěl legální cestou nastolit silný, svobodný, spořádaný a odpovědný stát, který by představoval skutečnou sílu lidu.

Nešlo mi o tyranii ani o „fašismus“. Šlo mi jen o zdravý rozum.

V žádné zemi nemůže donekonečna vládnout nepořádek, nekompetentnost, nezodpovědnost, nejistota a korupce.

Od státu jsem vyžadoval autoritu, odpovědnou práci veřejných institucí, aby úsilí národa mělo kontinuitu, aby mezi lidem a mocí existoval opravdový, živý kontakt a mezi občany rozumná a produktivní svornost, neboť je rozdělovaly jen uměle vytvořené překážky. Tyto třídní, náboženské a jazykové spory byly velice pečlivě udržovány a přiživovány. Soupeřící strany jimi přímo žily a všechny stejně pokrytecky a teatrálně bojovaly o mocenské výhody či se o ně diskrétně dělily.

S koštětem v ruce jsem vtrhl mezi zkorumpované bandy oslabující mou vlast. Všechny jsem zpráskal a zmrskal. Rozbil jsem nabílené náhrobky a ukázal národu, jaké hanebnosti, okrádání a výnosné komploty se pod nimi skrývají. Díky mně pronikl do naší země závan mládí a idealismu. Oslavoval jsem duchovní sílu houževnatého a pracovitého národa, milujícího život, hojnost a krásu, a připomínal vznešené okamžiky jeho bojů a slávy.

Rexismus představoval odpověď na korupci oné doby. Rex byl hnutím za politickou obrodu a sociální spravedlnost. Byla to však především nadšená cesta k velikosti, souznění tisíců duší, jež chtěly dýchat, rozvíjet se a povznést se nad nízkost tehdejšího režimu a doby.

Tak vypadal můj boj do května 1940.

Druhá světová válka – kterou jsem odsuzoval – vše rozvrátila, v Belgii i jinde. Staré instituce a staré doktríny se zhroutily jako hrady ze dřeva napadeného červotočem.

Rexismus nebyl žádným způsobem spjat s vítězíci třetí říší, jejím vůdcem, jeho stranou nebo nějakým jejím vedoucím činitelem či propagandistou. Rex byl bytostně a hluboce národním, naprosto nezávislým hnutím. Veškeré archívy třetí říše padly do rukou Spojenců a až do invaze v roce 1940 se v nich nenašla ani zmínka o jakémkoliv přímém či nepřímém vazbě rexistů na Hitlera. Měli jsme čisté ruce, křišťálová srdce a svou jasnou a žhavou lásku k vlasti jsme nepošpinili žádným kompromisem.

Po vpádu Němců se naše země zmítala ve smrtelných křečích.

Pro devadesát devět procent Belgičanů či Francouzů válka skončila v červenci 1940; převaha říše byla natolik zjevná, že se jí toužebně a co nejrychleji snažil přizpůsobit i bývalý demokratický a finanční režim. Mnozí z těch, kdo v roce 1939 Hitlera hanobili, se snaživě vrhali k nohám vítěze z roku 1940: šéfové velkých levicových stran, finanční magnáti, majitelé nejvýznamnějších novin, zednářští státní ministři, bývalá vláda, všichni se podbízelí, škemrali a žebrali o úsměv, o možnost spolupracovat.

Měli jsme snad přenechat půdu zdiskreditovaným strašidlům ze sta-

rých stran, finančním gangsterům, pro něž jedinou vlastí je zlato, nebo nebezpečným pirátům bez sebemenších schopností a cti, kteří byli hotovi k nejnižšímu přísluhování, jen aby uspokojili svou hamižnost nebo ambice?

Nešlo jen o smutný, ale především o velice naléhavý problém. Téměř všichni pozorovatelé považovali Němce za definitivní vítěze. Museli jsme se rozhodnout. Cožpak jsme se měli ze strachu před odpovědností dívat, jak se naše zem bezmocně hroutí?

Přemýšlel jsem několik týdnů. Dotazoval jsem se na vyšších místech a teprve na základě jejich naprosto kladné reakce jsem se rozhodl obnovit vydávání listu rexistického hnutí *Le pays réel* (Skutečná země).

Belgická spolupráce, zahájená koncem roku 1940, se však ubírala nesprávným směrem. Německé okupační úřady se zjevně víc zajímaly o sílu kapitálu než o sílu ideálů. Nikdo přesně nevěděl, co má Německo v úmyslu.

Belgický král Leopold III. projevil velkou odvahu, když si chtěl situaci vyjasnit a upřesnit. Požádal Hitlera o audienci a ta mu byla udělena. Přes svou dobrou vůli byl však král Leopold v Berchtesgaden^{*)} neúspěšný a vrátil se, aniž by se dozvěděl něco nového.

Bylo jasné, že naše země bude muset počkat až do uzavření míru. Jenže při uzavírání míru už bude pozdě. Právo účinně jednat a důstojně mluvit jménem starobylého, hrdého národa bylo třeba získat před ukončením nepřátelství.

Jak to zařídít, aby se dalo vyjednávat na tomto principu?

Spolupráce uvnitř země představovala investici s pomalou návratností, drobné uždibování, každodenní vysilující boj s bezvýznamnými poskoky o získání vlivu. Taková práce svého vykonavatele pouze diskredituje, ale nezískává mu žádnou prestiž.

V této pasti jsem nechtěl uvíznout. Hledal, očekával jsem něco jiného. A to něco náhle přišlo: roku 1941 vypukla válka proti Sovětům.

Byla tu jedinečná příležitost vynutit si respekt říše bojem, utrpením a slávou.

Roku 1940 jsme patřili k poraženým. Náš král byl vězněm.

V roce 1941 se znenadání naskytl příležitost stát se spolubojovníky vítězů, postavit se jim na roveň. Vše bude záležet na naší odvaze. Konečně jsme měli možnost zaujmout postavení, které bude vzbuzovat úctu. Až se bude konstituovat nová Evropa, umožní nám to mluvit s hlavou vztyčenou ve jménu našich hrdinů, ve jménu našich mrtvých, ve jménu národa, který prolil svou krev.

Tím, že jsme se rychle zapojili do bojů ve stepích na východě Evro-

^{*)} Lázně v Horním Bavorsku, nedaleko rakouských hranic, kde měl Hitler horské sídlo. (Pozn. nakl.)

py, jsme samozřejmě také chtěli splnit svou povinnost Evropanů a křesťanů. Ale jak jsme otevřeně říkali – nahlas a jasně hned od prvního dne –, své mladé životy jsme nasazovali proto, abychom našemu národu zajistili v zachráněné Evropě budoucnost. Především za náš národ položilo život několik tisíc našich spolubojovníků. Za něj tisíce mužů čtyři roky bojovaly a čtyři roky trpěly. Sílu jim dodávala naděje a vůle a poháněla je jistota, že dojdou svého cíle.

Říše válku prohrála.

Klidně ji však mohla také vyhrát.

Až do roku 1945 existovala stále šance, že Hitler zvítězí.

Jsem přesvědčen o tom, že kdyby byl Hitler vyhrál, byl by našemu národu přiznal právo na existenci a na slávu, právo, které Belgii pozvolna a těžce vybojovaly tisíce našich dobrovolníků.

Dva roky se museli dobrovolníci hrdinně bit, než si jich Německo všimlo. Belgickou antibolševickou legii Wallonie^{*)} v roce 1941 nikdo neznal. Než se jméno naší země stalo legendou, museli naši vojáci vykonat nespočet odvážných činů a tisíckrát nasadit své životy. Pro své ideály a neohroženost byla naše legie dobrovolníků už od roku 1943 slavná po celé východní frontě. Vrcholu slávy dosáhla za čerkasské odysey v roce 1944. Německý lid má vojenskou slávu ve větší úctě než všechny ostatní národy. Náš morální kredit v říši byl bezkonkurenční a zdaleka převyšoval morální postavení kterékoli okupované země.

Onoho roku jsem se s Hitlerem dvakrát sešel na delší schůzce. Byly to samozřejmě návštěvy vojenské, ale jasně se při nich prokázalo, že svou věc jsme vyhráli. Když jsme se loučili, uchopil Hitler mou ruku pevně do svých a s pohnutou náklonností mi řekl: „Kdybych měl syna, přál bych si, aby byl jako vy.“ Jak by mi po všech bojích mohl odmítnout pro mou vlast právo na život ve cti? Sen našich dobrovolníků se splnil – v případě německého vítězství si jejich zásluhou mohl být národ, jenž zastupovali, jist slavným zmrtvýchvstáním a novou velikostí.

Po vítězství Spojenců toto obrovské čtyřleté bojové nasazení, obětí padlých a kalvárie těch, co přežili, ztratily dočasně na významu.

Dnes se celý svět poraženým posmívá. Naši vojáci, ranění i invalidé byli odsouzeni k smrti nebo jsou zavřeni v potupných táborech či věznicích. Nikdo na nic už nebere ohled – ani na vojenskou čest, ani na naše rodiče, ani na naše domovy.

---

*) Valonsko (francouzsky *Wallonie*) je autonomní oblast v jižní Belgii s francouzsky (valonsky) mluvícím obyvatelstvem. Frankové tímto slovem označovali cizince, původně Kelty, později více či méně romanizovanou populaci zemí od Dácie až po Británii. Jako označení území se slovo před rokem 1858 nepoužívalo. (Pozn. nakl.)

Ale nepřízeň nás nezdolá.

Velké činy nejsou nikdy vykonány zbytečně. Ctnosti zrozené z bolesti a sebeobětování jsou silnější než nenávist a smrt. Dříve či později zazáří jako slunce vycházející z hluboké noci.

Budoucnost půjde ještě dál. Velkému hrdinství vojáků na východní frontě za 2. světové války vzdá nejen hold, ale uzná, že pravda byla na jejich straně; pravda v negativním smyslu, protože bolševismus znamená konec veškerých hodnot; a pravda v pozitivním smyslu, protože sjednocená Evropa, za níž bojovali, je jedinou – a možná poslední – možností přežití našeho krásného, starého kontinentu, útočiště lidského snažení a něhy, který je však smrtelně znetvořený, rozdrobený a rozervaný.

Možná, že přijde den, kdy lidé budou hořce litovat porážky obránců a budovatelů Evropy v roce 1945.

Ale než k tomu dojde, chceme vylíčit pravdivě jejich hrdinské činy, popsat, jak bojovali celým svým srdcem a jak trpěli.

V epejeji belgických dobrovolníků – jedné ze stovek jednotek – znovu ožije celá ruská fronta zářivých dnů velkých vítězství a ještě pohnutějších dnů velkých, fyzicky neodvratitelných porážek, s nimiž se však vůle odmítala smířit.

Tam v dálce, v nekonečných stepích, žili muži.

Přátelsky či nepřátelsky nakloněný čtenáři, dovol, ať znovu ožijí; žijeme v době, kdy najít opravdové muže není snadné, a tito jimi byli až do morku kostí, uvidíš.

Léon Degrelle

I

UPÁD DO UKRAJINY

Dvacátý druhý červen 1941 začal jako každá pěkná letní neděle.

Roztržitě jsem otočil knoflíkem u rádia. Náhle mě slova upoutala. Vojska třetí říše překročila evropskou hranici SSSR!

Polské tažení v roce 1939, tažení do Norska, Holandska, Belgie a Francie v roce 1940, jugoslávské tažení a tažení do Řecka na jaře roku 1941, to byly pouhé přípravné operace či chybné kroky. Teprve teď začínala opravdová válka, ta, v níž půjde o budoucnost Evropy a celého světa. V této válce už nešlo jen o hranice nebo zájmy. Toto byla válka náboženská. A jako všechny náboženské války bude nelítočná.

Říše dlouho obcházela jako kočka na číhané, než poslala do stepi své tanky.

Národněsocialistické Německo na tom bylo v roce 1939 jako nikdy předtím. Vzchopilo se však za burácení takových hromů a blesků i oslepujících záblesků divokých bouří, že se celá Evropa, ba i celý svět chvěly. Kdyby se všichni jeho západní nepřátelé vrhli do Porýní a Porúří a současně se do východního Pruska a na Berlín valily nekonečné zástu-

py Sovětů, hrozilo by Hitlerovi vážné nebezpečí zardoušení. Rád opakoval, že Vilém II. prohrál 1. světovou válku, protože se mu nepodařilo odvrátit boj na dvou frontách. Sám však půjde ještě dál. V troskách berlínského reichstagu bude možno jednoho dne potkat bok po boku nejen Skoty a mužiky, ale i černochoy z Harlemu a divoké Kirgizy z asijských pouští.

V srpnu 1939 v předvečer polské exploze se Hitlerovi podařilo na poslední chvíli zardoušení vyhnout.

Stalín měl s národními socialisty nevyřízené účty a jeho spolupráce s „demokraciemi“ se tedy zdála předem zajištěna. Londýn a Paříž vyslaly k sovětskému carovi s velkým halasem vojenské mise. Hitlerovi se mezitím podařilo v naprosté tajnosti smyčku uvolnit.

Stalín chytračil stejně jako Hitler. Bylo zcela v jeho zájmu, aby se plutokratické demokracie i národní socialismus samy vyčerpaly. Byly jeho nepřáteli. Čím budou slabší, tím snazší bude mít nakonec komunismus práci. Stalin jednal jako prohnáný Asiat a vůdce mezinárodní bandy, jistý si svými muži. Mohl okázale uzavřít spojení s třetí říší. Komunistická disciplína byla na celém světě absolutní.

Důsledky této mimořádné solidarity byly patrné okamžitě. Oficiálním důvodem rozpoutání světové války bylo napadení Polska Hitlerem. Stalin udělal totéž o dva týdny později. Ale nikdo ze Spojenců se neodvážil nic namítat.

Sovětský vůdce přitom vrazil vrávorajícímu Polsku nůž do zad. On tak mohl učinit bezrestně. Připojil k SSSR více než třetinu polského území. Vyhlásit válku sovětské vládě se ovšem Spojenci neodhodlali.

Toto morální a vojenské selhání dodalo komunistickým hordám roztroušeným po celé Evropě neotřesitelnou sebedůvěru. Mají ze Stalina strach! Ustupují mu! To, co nebylo možno tolerovat Hitlerovi, Sovětům prošlo!

„Demokracie“ spolky urážky i hořké pilulky a odhodily morálku i zásady, protože se bály, aby Stalin neupevnil své spojení s třetí říší. Obávaly se pečlivě připravených sabotáží ze strany komunistických stran v jednotlivých zemích Spojenců, na nichž se možná už pracovalo. Jako vždy zvítězily určité zájmy nad všemi ostatními důvody.

Ve skutečnosti trvala takzvaná „spravedlivá válka“ jen čtrnáct dní. Od září 1939 měli Spojenci na mysli jediné – nepopudit SSSR a usmířit se se Stalinem, a to navzdory tomu, že napadl jejich polského spojence.

Stalín mohl rozšířit svůj diktát, připravit o samostatnost Estonsko, Lotyšsko a Litvu, ukrást Rumunsku Besarábii. Důležité bylo jediné – aby Rusům nic nebránilo změnit tábor.

Za necelé dva roky k tomu došlo.

V roce 1939 a 1940 vyhrálo Německo válku v Polsku, Norsku a na Západě. Ale již přes pět set dnů bojovalo o to nejpodstatnější – o vítězném vylovení na anglické půdě.

Anglie se zase v roce 1941 nebyla schopná znovu uchytit na evropském kontinentě. Churchill mluvil o několikileté přípravě.

Stalin měl tudíž volnou cestu. Volnou ve směru na třetí říši. A především na Balkáně.

Hra byla stále riskantnější.

Němci šikovně posouvali své pěšce na Bukurešť, Sofii, Bělehrad. K definitivnímu obratu došlo v březnu 1941, kdy Jugoslávie provedla tu nerozváznost, že zrušila pakt s třetí říši týden po jeho uzavření. Sověti, tajní strůjci celé operace, viděli dál, než mladý král Petar, figurka v rukou britské špionáže, a otevřeně telegrafovali jugoslávské vládě své sympatie*).

Jistě, německé tanky převálcovaly Bělehrad, Sarajevo, Soluň a Atény během dvou týdnů; parašutisté maršála Göringa obsadili ostrov Krétu. Ale roztržka mezi Němci a Sověty byla zřejmá. Od této chvíle vzalo spojení s říší za své. Sovětům přineslo vše, co od něj Stalin mohl očekávat: pěkně krvavý kus Polska, tři pobaltské republiky, významné pozice ve Finsku a překrásnou Besarábii.

Hitlerův citrón byl vymačkáán do poslední kapky. Přišel čas začít ždímat další – demokratický – citrón. Dnes víme, jakou šťávu nakonec Sověti z tohoto citrónu v roce 1945 získali: obsadili území, na němž žilo dvě stě miliónů Evropanů a Asiatů, Rudá armáda se usadila v Durynsku, na Labi, u Lübecku, v Petsamu, Mandžusku, Koreji a na Kurilských ostrovech!

Po jugoslávském obratu, Molotovových požadavcích na Balkáně a sovětských vojenských přípravách na jaře 1941 už nebyl Hitler na pochybách, o co Sovětskému svazu jde. Čím déle bude čekat, tím hůře se mu bude útok odrážet. Ve snaze soustředit své síly na Východ se prozatím vzdal plánu na invazi do Anglie. Různými prostředky se snažil nalézt mírové urovnání konfliktu mezi Německem a Velkou Británií. Jenže bylo příliš pozdě. Angličané už nebyli ochotni utkáni skrečovat – jednou se začalo, tak se hraje dál.

Všechny země už dva roky chladně kalkulovaly podle tisíciletého zákona národních zájmů a egoismu.

*) Ačkoliv Degrelle zdůrazňuje sovětskou roli v komplotu proti zákonné jugoslávské vládě, není dnes pochyb, že v organizování puče hráli daleko důležitější roli tajní (i méně tajní) agenti Velké Británie a Spojených států, včetně „divokého Billa“ Donovanova, prvního náčelníka Úřadu strategických služeb (OSS). (Pozn. nakl.)

Nakonec všude dospěli k naprosto stejným závěrům.

Bylo jen otázkou času, kdy Rusové, obratně popichováni Angličany, na nové lákavé návnady zaútočí. Němci cítili, že karty jsou rozdány, a šlo jim jen o to Rusy předejít. Dne 22. června 1941 začal boj na život a na smrt mezi národněsocialistickým Německem a sovětským Ruskem. Na Východě ve skřípajícím písku stepí spolu zápasily dva imperialismy, dvě náboženství, dva světy.

Anglie, kterou od Evropy odděluje moře a jejíž bohatství se z větší části nacházelo v dalekých zemích, možná neodhadla přesně, o jak důležitý souboj jde. Její reakce byla diktována víc okamžitým zájmem – zachránit ostrovy – než budoucností Evropy v případě, že by Sověti jednoho dne zvítězili.

Naproti tomu pro nás, národy na evropském kontinentě, to byl rozhodující boj.

Kdyby vyhrálo národněsocialistické Německo, ovládlo by na Východě zemi zaslíbenou, z boku s ním sousedící a přímo s ním spojenou železnicemi, řekami a kanály, zemi, kam by mohlo šířit svůj organizační talent a výrobní schopnosti. V plné slávě obnovená velká říše německá s pozoruhodným sociálním zázemím a pohádkovými zeměmi, táhnoucími se v jednom bloku od Severního k Černému moři a k Volze, by představovala takovou koncentraci moci, byla by tak přitažlivá a nabízela by dvaceti národům, které se tísní na starém kontinentě, takové možnosti rozkvětu, že by se tato území stala základem nezbytně nutně se vytvořící evropské federace, o níž se pokoušel Napoleon, již promýšlel Renan a opěvoval Victor Hugo.

Kdyby však vyhráli Sověti, kdo by se jim v Evropě po rozbití obrovské německé bašty ubránil? Vykrvácené Polsko? Chaosem zmítaný, prohnitý, obsazený a podrobený Balkán? Vylidněná Francie, schopná bránit se dvěma stům miliónům Asiatů a naduté, vítězstvím si jisté bolševické ideologii jen řečněním? Kouzelné a upovídáné Řecko a Itálie, jejichž chudé obyvatelstvo se lenošivě vyhřívá na sluníčku? Změť malých evropských států, které vznikly jako výsledek tisíc let trvající občanské války a z nichž žádný nezaplátí víc než sto tanků? Když Sověti říši porazí, bude to znamenat, že Stalin zalehne tělo Evropy neschopné se dál bránit a zralé ke znásilnění.

Jistě dojde k opožděné snaze ze tří čtvrtin posovětštěnou Evropu zachránit. Včerejší spojenci dostanou strach, protože Sovětskému svazu už nebude stačit kořistit v sousedství. Sotva 2. světová válka skončí, začne natahovat své chtivé ruce k Tichému oceánu, Číně, Perskému

zálivu, Středozemnímu moři, Suezskému průplavu, ohrozí kolonie, suroviny, velké mezinárodní trusty.

Angloameričanům už nepůjde o to zachránit Evropu pro Evropu, budou se jen snažit udržet si na Západě odrazový můstek, který jejich imperialismu umožní bránit se imperialismu sovětskému, a v případě nutnosti i za cenu, že jednoho krásného dne promění tento odrazový můstek pomocí atomových bomb v jednu fenomenální horu sutin.

Nám, synům Evropy, šlo o přežití tohoto kontinentu.

Důvody rozpoutání války jsme posuzovali různě, cítili jsme lítost nad minulostí, naše země pocítovaly hořkost z cizí okupace, ale bez ohledu na uspokojení, nebo roztrpčení, které vyvolala léta 1939-1941 v různých evropských zemích, každý z nás chápal, že je v sázce osud celé Evropy.

Tak lze vysvětlit, proč náhle povstal bezpočet mladých mužů od Osla po Seville a od Antverp po Budapešť.

Neodešli ze svých milovaných domovů na Jutském poloostrově, v kraji Beauce, v Ardenách, v pustách, v Limbursku či v Andalusii proto, aby sloužili jen zájmům Německa. Odešli bránit nejvyšší, dva tisíce let starou civilizaci. Mysleli na baptisterium ve Florencii, katedrálu v Remeši, Alcazar v Toledu, zvonici v Bruggách. Nepočítaně jich padlo ne za berlínské úřady, ale za své staré, staletými okrášlené země a za společnou vlast, Evropu – Evropu Vergiliovu a Ronsardovu, Evropu Erasma Rotterdamského a Nietzscheho, Raffaelovu a Dürerovu Evropu, Evropu svatého Ignáce a svaté Terezy, Evropu Bedřicha Velikého a Napoleona Bonaparte.

Bez zaváhání zvolili mezi tisíciletou Evropou a záplavou Sovětů s jejich hrůzu vzbuzujícím rovnostářstvím, mezi Evropou a nájedem divokých kmenů. Na všech stranách povstávali mladí muži. Blondatí obři ve Skandinávii a baltských zemích, maďarští snílci s dlouhými kníry, podsadití a snědí Rumuni, obrovští Chorvati ve fialových kabátech, sentimentální Italové s živou obrazotvorností, Španělé s očima jako uhel, posměvační Francouzi, Dánové, Holanďané i Švýcaři spěchali do boje za Evropu. Všechny národy byly u toho. Zapojilo se i několik Angličanů, Kanaďanů, Australanů, Jihoafričanů, Novozélandanů, všehovšudy asi padesát mužů, ale přece jen jich bylo padesát.

Tisíce Belgičanů vstoupilo podle jazyka, kterým mluvili, buď do vlámské, nebo do valonské legie. Vytvořili nejdřív dva pluky, později, v roce 1934, dvě brigády a ještě později, v roce 1944, dvě divize: divizi Wallonie a divizi Langemarck.

Jedním z těchto evropských dobrovolníků jsem byl čtyřicet šest měsíců i já. Se svými spolubojovníky jsem prožil nejhroznější a nejgrandióz-

nější epopej, pěšky za dva roky došel až na práh Asie, pak od Kavkazu ustupoval a ustupoval až do Norska, prošel euforií z ofenzív let 1941–1942 až k hořké slávě porážky a exilu, zatímco polovinu vykrváčené Evropy zaplavil žlutý příliv vítězných Sovětů.

Dobytá Ukrajina

V říjnu 1941 trvala cesta z Německa na ruskou frontu dva až tři týdny.

Projeli jsme Lvovem, kde se na tramvajích třepotaly žluto-modré ukrajinské vlaječky. Jakmile jsme vyrazili na jihozápad, uviděli jsme v kraji na vlastní oči, jak těžké vojenské porážky Sověti utrpěli. Podél silnic stály stovky převrácených obrněných vozů. Každá křižovatka byla vrakovištěm.

Stejná podívaná se nabízela asi půl hodiny, pak stopy boje zmizely. Byli jsme uprostřed nedotčené Ukrajiny, kde v nekonečných rozbahněných pláních stály stovky obrovských kup sena, dlouhých jako zepelíny.

V klidných vesnicích byla rozseta bílá nebo světlemodrá selská stavení s tlustými doškovými střechami. Každá chaloupka stála uprostřed třeshňového sadu s měděnými odlesky.

Zdi byly z mazaniny. Ale místní umělci vyřezávali do dřeva kolem malých okének naivní plastiky – hrdličky, květiny, šípy a festony. Řezbářská dílka i okenice byly natřeny pestrými barvami. Okna byla dvojitá, hermeticky uzavřená a mezi nimi byly asi na dlaň široká prkna, kde ve vatě ležely skleněné ozdoby, nabarvené pomeranče nebo rajčata z tmelu.

Tlustá děvčata s plochými lícními kostmi se otáčela před malými hospodářstvími. Dívky si na světlé vlasy uvazovaly modré nebo červené šátky. Na sobě měly vatované vesty, v nichž vypadaly jako laponští potápěči ve skafandru. Obuté byly jako kozáci a rázně se brouzdaly bahnem mezi hlučnými prasaty.

Vlak stával dlouhé hodiny uprostřed polí nebo před osamocenými domky. Kupovali jsme si kuřata a ta jsme pak vařili ve vroucí vodě z lokomotivy. Ukrajinské děti se přicházely pochlubit se svými německými úkoly. Na prvních stránkách v jejich sešitech stálo: „Stalín je největší muž na celém světě.“ Na posledních stránkách pak opatrným učitelem přeformulovaná a opravená věta: „Hitler je největší muž na celém světě.“ Nezdálo se, že by to té drobotině vadilo.

Podle některých věcí, s nimiž jsme se setkali, jsme si mohli udělat představu o tom, jak asi vypadalo vítězství v září a říjnu 1941 – vlaky odvážely do říše ohromné zástupy zajatců.

Na každé zastávce jsme se běhali dívat do vagónů. Užasle jsme pozoro-